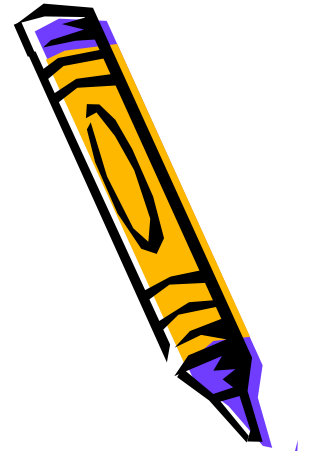
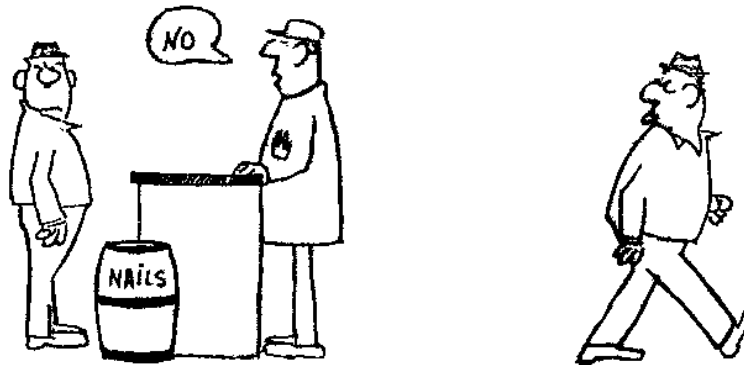
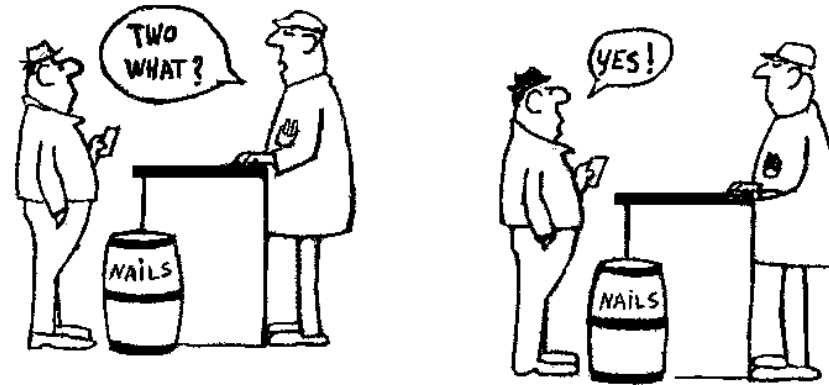
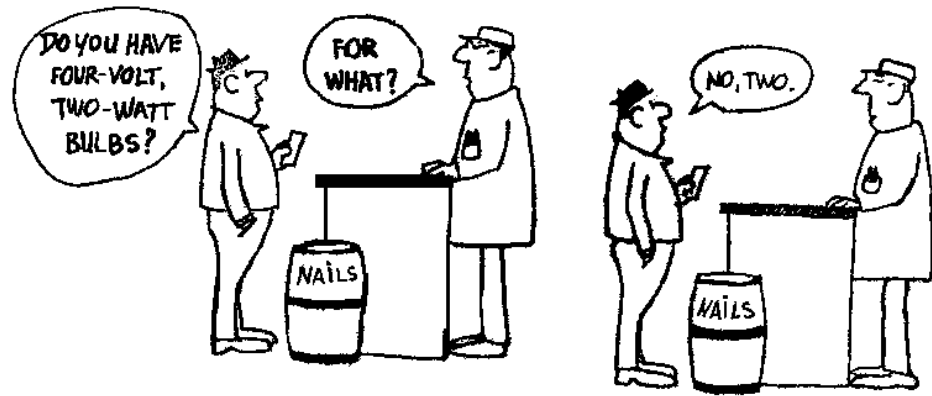
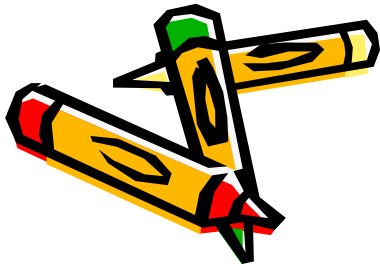
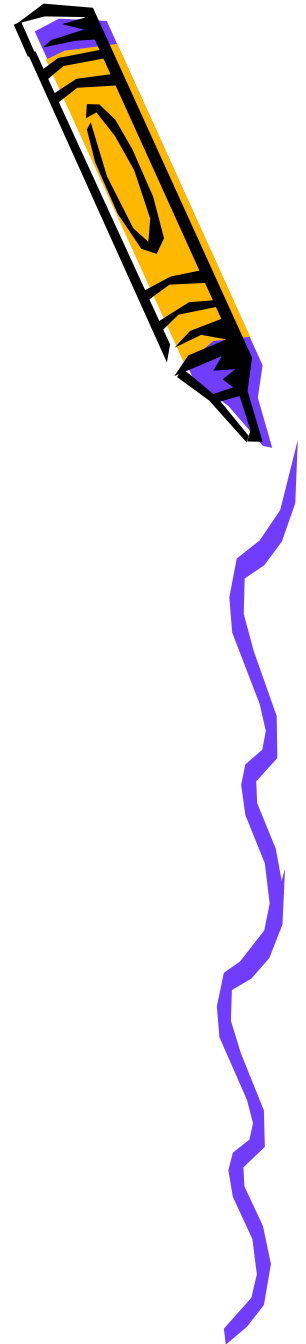

COMMUNICATIE

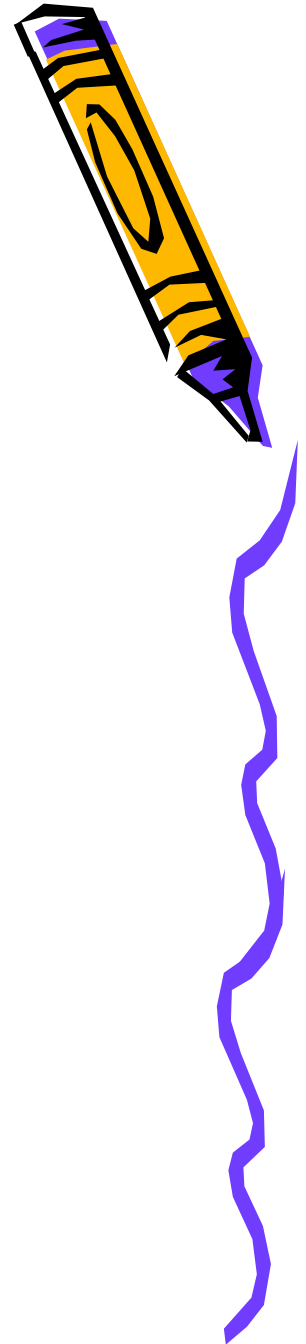
Taal / Woordenschat

Een hele uitdaging.
Dus er moet PIT inzitten

Wat betekent.....

- Bijderhandspaar
  - Remketting
  - Draagberries

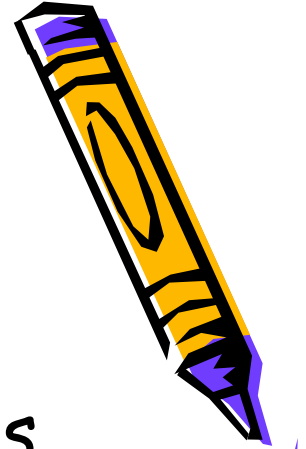

De voerman¹ spant het bijderhandspaad² met het zadelpaard³ in de disselboom met de riemen of de kettingen⁵ die aan de halster⁴ hangen. Dan gaat hij op het zadelpaard zitten, jaagt met de zweep⁷ de voorpaarden⁶ voor hem op en stuurt ze weg met de teugels. De dissel (as) smeert hij in met wagensmeer uit een smeerbus⁹ en op een steile helling remt hij het wiel af met een remketting¹⁰. En zo rijdt hij in de wagensporen¹¹. Heren worden vervoerd met een zesspan¹² met twee koetsiers in een drangende wagen die koets¹³ heet; de anderen met een tweespan¹⁴ in een tweevelig wagentje¹⁵. Draagberries¹⁶ en draagstoelen¹⁷ worden door twee paarden gedragen. In het gebergte worden in plaats van wagens lastdieren¹⁸ gebruikt. *Het bijderhandspaad - het paard dat aan de rechterkant van de rijrichting loopt.*

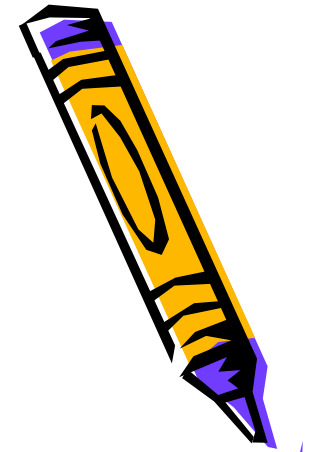
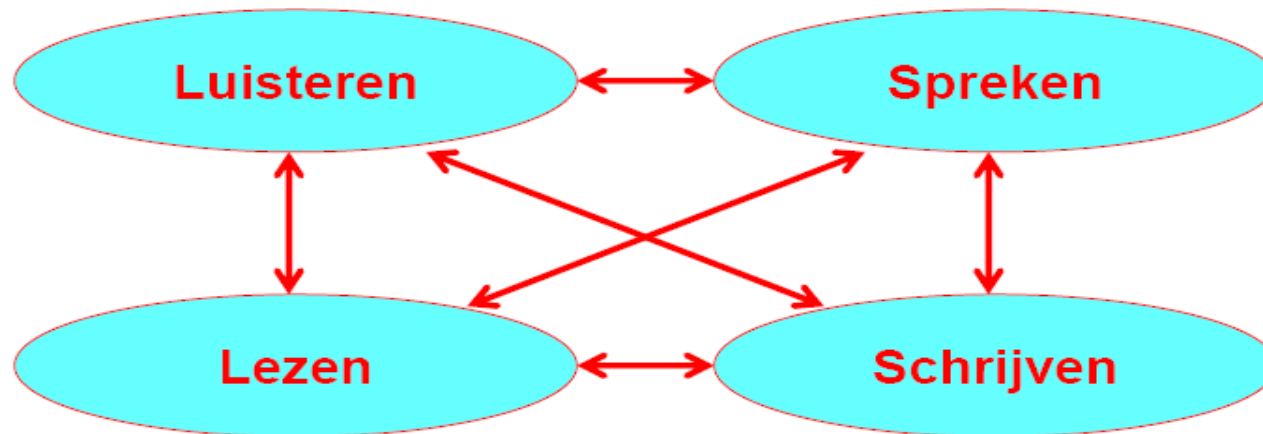

Wat is woordenschat?

- Woordenschat is beschikken over kennis van de wereld; kennis die nodig is om te kunnen communiceren.
Je hebt een goede woordenschat nodig om
  - Te begrijpen wat je hoort
  - Te kunnen spreken
  - Te begrijpen wat je leest en om
  - Te kunnen schrijven

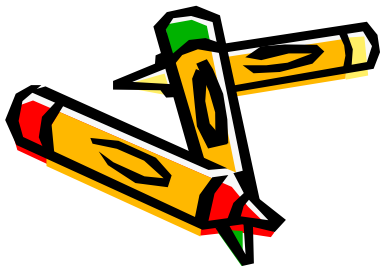

In Schema

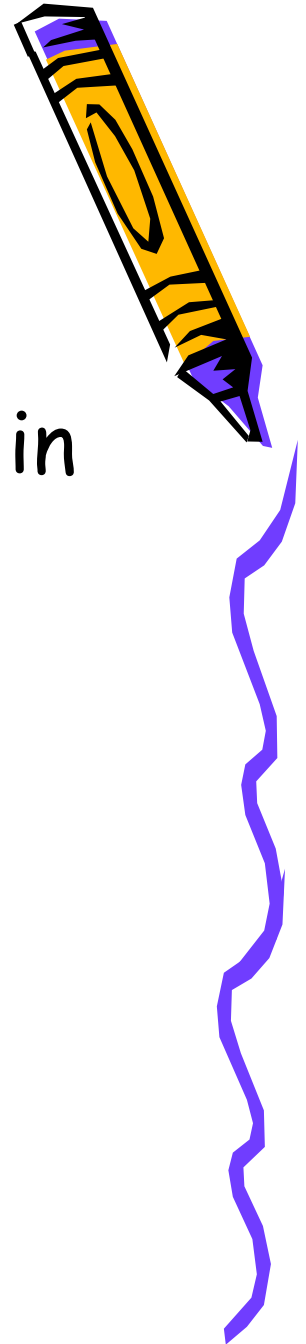
Verschillen tussen kinderen

- Kinderen verschillen vanaf groep 1 soms sterk in woordenschat van elkaar, zowel in omvang als in samenstelling
- Kinderen uit taalrijke milieus kennen op 3-jarige leeftijd vijf keer zoveel woorden dan kinderen uit kansarme groepen. Kinderen uit taalrijke gezinnen horen veel meer woorden per uur.

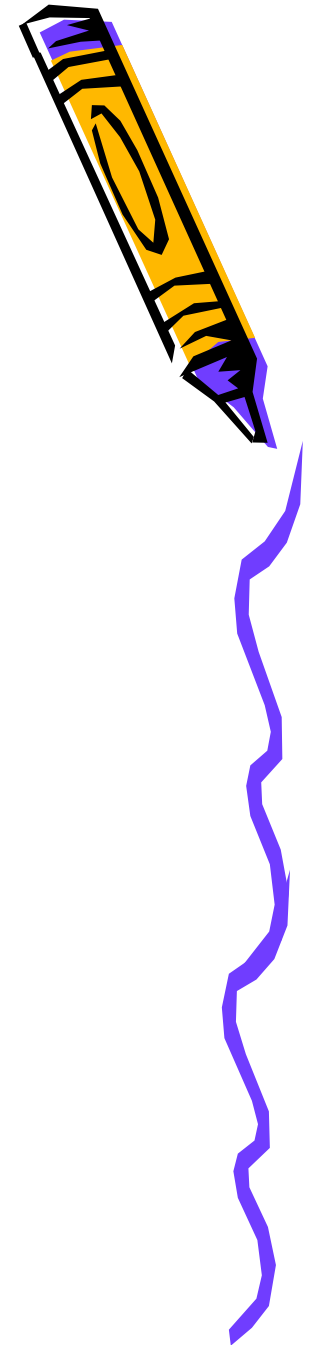
Problemen?

- Er is al een verschil bij aanvang in groep 1
- Als er niks gebeurt worden de verschillen groter
- Verschillen hebben negatieve gevolgen voor o.a.
  - Begrijpend lezen
  - Schoolloopbaan

Dus tijd voor actie

Kunnen leerkrachten de
woordenschatkloof verkleinen?

Ja

- Door het creëren van een rijke
taalomgeving
EN

- Door systematische en expliciete
aandacht voor woordenschat.

Hoe doen we dat op bs Don Bosco?

- Groep 1 t/m 4

Programma
Interactief
Taalonderwijs

P.I.T

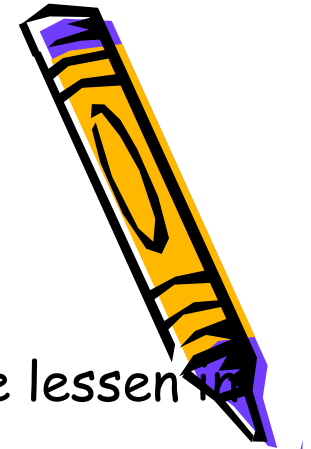
- Groep 5 t/m 8

Met woorden in de
weer.

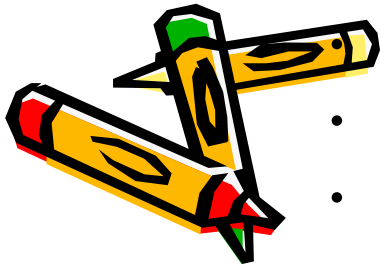
EN

Combinatie van taal
/zaakvakonderwijs

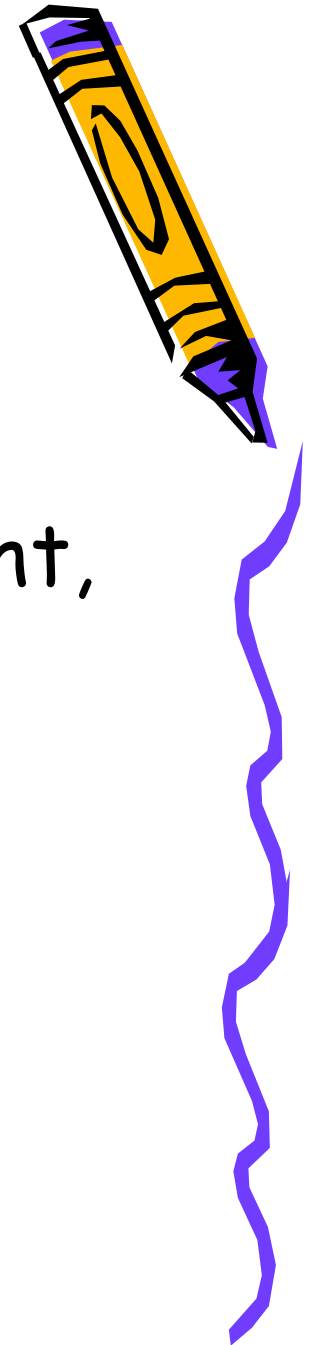
Uitgangspunten groep 1 t/m 8

- Woordenschat is gebiedsoverstijgend, dus in alle lessen in alle groepen.
- Interactief voorlezen in de begingroepen is een goed instrument
- De viertaktstrategie van Verhallen
- Ontwikkelen van een goede leesvaardigheid
- Veel laten lezen
- Woorden uitleggen
- Kernwoorden komen uit de tekst
- Herhalen
- Gebruik illustraties
- Voorbeelden in betekenisvolle context zetten
- De dialoog tussen leerlingen stimuleren
- Multimedia gebruiken

Viertaktstrategie van Verhallen

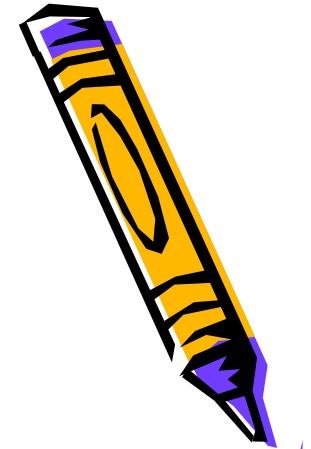

- Voorbewerken;
creëer betrokkenheid en aandacht,
verzin een pakkende start
- Semantiseren;
uitbeelden, uitleggen, uitbreiden
- Consolideren;
gevarieerd herhalen
- Controleren

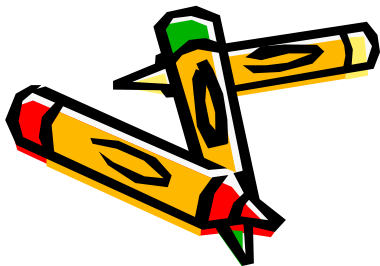
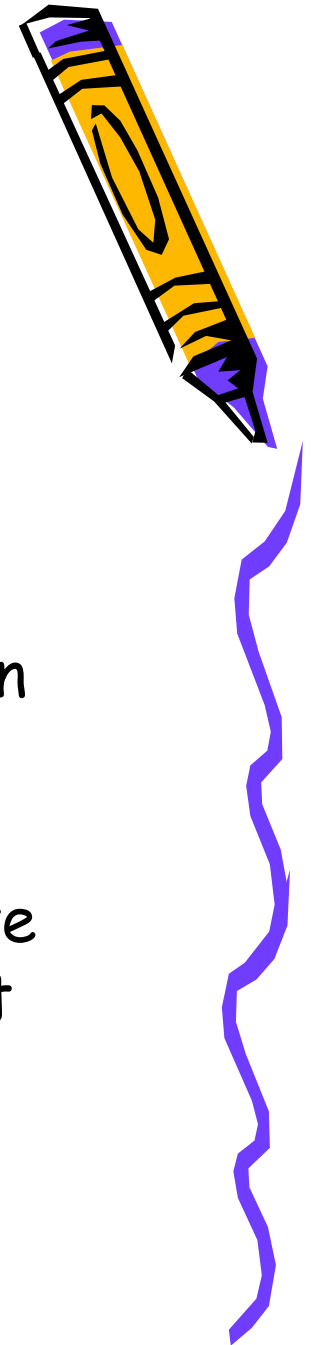

P.I.T

- **Waarom?**
  - Dat wat we deden was niet genoeg...
- **Hoe**
  - Voor groep 1 t/m 4
  - 1 uur taal gericht op woordenschat en ontwikkeling van geletterdheid per dag
  - Een prentenboek of (voorlees)verhaal staat hierbij minimaal 2 weken centraal
  - Prentenboek biedt de context waarbinnen de leerlingen verschillend talig werk aangeboden krijgen.
  - Er wordt gewerkt aan verschillende deelgebieden van interactief taalonderwijs
    - Boekoriëntatie
    - Woordenschat
    - Verhaalbegrip
    - Taalbewustzijn
    - Functioneel schrijven

- Dit alles gebeurt in een stimulerende leeromgeving
- In groep 3 blijft aandacht voor technisch lezen, alleen wordt lezen en schrijven in een betekenisvolle context gezet waardoor de inhoud en begrip centraal komen te staan
- In groep 4 meer aandacht voor informatieve teksten. Deze sluiten aan bij het thema dat vanuit het prentenboek centraal staat.

Weekprogramma PIT

	Groep 1-2	Groep 3	Groep 4
Maandag	Interactief voorlezen Woordenschat	Interactief voorlezen Woordenschat en verhaalbegrip	Interactief voorlezen Woordenschat en verhaalbegrip
Dinsdag	Taalspel / Taalbewustzijn	Aanvankelijk lezen	Motiverend lezen
Woensdag	Interactief voorlezen Verhaalbegrip	Aanvankelijk lezen	Lezen om te weten
Donderdag	Functioneel schrijven	Functioneel schrijven	Functioneel schrijven
Vrijdag		Reflectie	Reflectie

Taal-zaakvakonderwijs

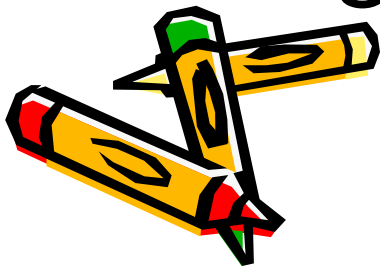
- Groep 5 t/m 8
- Introductie van het thema door de leerkracht
- Elke les duurt anderhalf uur, de kinderen uit de combinatiegroep werken allemaal aan hetzelfde onderwerp en maken eerst basisstof
- De kinderen kunnen in 4 verschillende hoeken werken:
  - woordenschathoek
  - ICT-hoek
  - taal/schrijfhoek:
  - leeshoek:
- Facultatief is er een creahoek
- De kinderen kiezen zelf hun hoek.
- Evaluatie en presentatie van hoekenwerk

Knallers

- Kinderen zijn enthousiast en meer betrokken
- Ouders zijn meer betrokken
- Taalrijke omgeving in alle groepen
- Bewustwording van de leerkracht m.b.t woordenschat en taal
- Leerkrachten zijn enthousiast
- Samen leren (In-In-Ikr-Ikr-Ikr-In)

Een kijkje in de school

Bedankt voor uw aandacht

Met dank aan:

Alle (oud) collega's

Leerlingen

Van

Basisschool Don Bosco

- 24 september 2008